

Tebük seferi öncesinde Hz. Peygamber komşu devlet başkanlarına İslâm'a davet mektupları gönderdiği sırada Fer ve b. Amr kendi tebaasından Mes'ûd b. Sa'd'ı elçi olarak Medine'ye yolladı ve Hz. Peygamber'e bezaz bir katar, bir at, bir merkep, kıymetli elbiseler ve altın sırmalı atlas bir kaftandan oluşan hediyelerle müslüman olduğunu bildiren mektubunu takdim etti. Fer ve mektubunda şöyle yazıyordu: "Bismillâh irrahmân irrahîm. Muhammed Resûlullah'a. Ben İslâmîyet'i kabul ederek onun hak ve gerçek olduğunu ikrar ve kalbimle tasdik ettim. Şehâdet ederim ki Muhammed Allah'ın kulu ve resulüdür. O, İsâ b. Meryem'in kendisinden sonra geleceğini müjdelediği peygamberdir. Selâm sana!" (Muhammed Hamîdullah, s. 125-126).

H z. Peygamber Bilâl-i Habeşî'ye elçinin ağırlanmasını ve ona mukabil hediyeler verilmesini emretti. Aynı elçi ile de Fer ve'ye şu cevabî mektubu gönderdi: "Muhammed Resûlullah'tan Fer ve b. Amr'a. Selâm sana! Bil ki ben kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a hamdedirim. Elçin mektubunu, gönderdiğin bilgileri ve hediyelerini ulaştırdı. Bize müslüman olduğunu da bildirdi. Yüce Allah seni hidayete erdirmiştir. O halde sen de durumunu düzelt, Allah'ın ve resulünün emirlerine boyun eğ, namaz kıl, zekât ver. Selâm sana!" (İbn Sa'd, I, 281; Muhammed Hamîdullah, s. 126).

Gassân meliki Hâris b. Ebû Şemr el-Gassânî, Fer ve b. Amr'ın müslüman olduğunu haber alınca onu huzuruna getirtti. İslâmîyet'i bırakıp eski dinine dönmesi şartıyla kendisini valilikte bırakacağını söyledi. Fer ve ise, "Muhammed'in dininden asla dönmem. İsâ'nın kendisinden sonra geleceğini müjdelediği peygamberin Hz. Muhammed olduğunu sen de pekâlâ biliyorsun. Fakat hükümdarlığının elinden gideceğinden korkarak bunu açıklamıyorsun" dedi. Bunun üzerine Hâris, Fer ve'yi hapsettirdi (İbnü'l-Cevzî, II, 740-741). Fer ve b. Amr daha sonra öldürülmek üzere hapisten çıkarılıp götürülürken altı beyitlik bir şiir söylemiştir. Son beytinde, "Rabbim için varlığını ve makamından vazgeçip selâmete erdiğimi, müslüman olduğumu müminlerin en yücesine tebliğ et" (İbn Hişâm, IV, 591-592) diyen Fer ve'nin Filistin'de İfrâ nehrinin (bk. Yâkût, "İfrâ" md.) kıyısında boynu vuruldu (İbn Hudeyde, II, 279).

Fer ve b. Amr 10 yılında (631) müslüman olmasına rağmen Hz. Peygamber'le

görüşmemiştir. Ölümü tahminen 12. yılda (633) vuku bulmuştur.

BİBLİYOGRAFYA :

Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, "İfrâ" md.; İbn Hişâm, *es-Sire*², IV, 591-592; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, I, 281, 355; İbn Abdülber, *el-İst'âb*, III, 199; İbnü'l-Cevzî, *el-Vefâ*, II, 740-741; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, IV, 356-357; İbn Kesir, *el-Bidâye*, V, 86-87; İbn Hudeyde, *el-Mişbâhu'l-muğî* (nşr. Muhammed Azîmüddin), Beyrut 1405/1985, II, 278-279; İbn Haldûn, *el-İber*, II, 256-257; İbn Hacer, *el-İşâbe*, III, 213; Âmirî, *Behcetü'l-meħâfil ve buğyetü'l-emâsil* (nşr. M. Sultân en-Nemnekânî), Medine 1330-31, I, 77-78; Şâmi, *Sübülü'l-hüddâ ve'r-reşâd* (nşr. Mustafa Abdülvahîd v.dğr.), Kahire 1402/1982, VI, 601-602; Ziriklî, *el-A'lâm*, V, 344-345; Muhammed Hamîdullah, *el-Veşâ'iku's-siyâsiyye*, Beyrut 1405/1985, s. 125-126; Köksal, *İslâm Tarihi* (Medine), VI, 272-274.

MEHMET AYKAÇ

FERVE b. MÜSEYK

(فرو بن مسيك)

Ebû Sebre Fer ve b. Müseyk
(Müseyke) b. el-Hâris el-Murâdî

Sahâbi.

Aslen Yemenli olup Murâd kabilesinin reisidir. Bu kabilenin Gutayf koluna mensup olduğu için Gutayfî nisbesiyle de anılır. Bedir Gazvesi esnasında Murâdlılar'la Hemdânîliler arasında meydana gelen ve "Rezm (Redm) günü" diye anılan savaşta bağlı buldukları Kinde kralları kendilerine yardım etmediği için kabilesi çok ağır kayıplar verdi. Bundan dolayı Fer ve 10 (631) yılında Kinde melikleriyle ilgisini keserek kabilesi adına Medine'ye gitti ve Hz. Peygamber'le görüşerek ona biat etti. Medine'de kaldığı süre zarfında Sa'd b. Ubâde'nin misafiri olan Fer ve hem ondan hem de Resûlullah'tan Kur'an'ı ve İslâm esaslarını öğrendi. Kavminden müslüman olanlarla birlikte İslâmîyet'i henüz kabul etmeyenlere karşı savaşmak için Hz. Peygamber'den izin aldıysa da Medine'den ayrıldıktan sonra Resûl-i Ekrem arkasından haberci göndererek Fer ve'yi huzuruna getirtti; ona kavmini İslâm'a davet etmesini ve kendisinden bir tâlimat alıncaya kadar müslüman olmayanlara karşı herhangi bir harekette bulunmamasını tenbih etti (Tirmizî, "Tefsîrü'l-Çur'ân", 35/1). Hz. Peygamber daha sonra Fer ve'ye 12 ukiyye gümüş, iyi cins bir deve ve Uman kumaşından bir elbise hediye etmiştir.

Fer ve b. Müseyk'i Murâd, Zübeyd ve Mezhic kabilelerine vali tayin eden Re-

sûl-i Ekrem, bölgesindeki müslümanların zekâtını toplamaya yetkili olduğuna dair kendisine bir mektup verdi. Hâlid b. Sa'id b. Âs'ı da sadaka ve zekâtları tahsile memur olarak onunla beraber gönderdi. Hâlid Resûl-i Ekrem'in vefatına kadar bu görevde kaldı.

H z. Ömer devrinde (634-644) Küfe'ye yerleşen ve zekât memuru olarak Mez hic'e gönderilen Fer ve'nin ne zaman vefat ettiği bilinmemektedir. Onun aynı zamanda şair olduğu söylenmekte ve Hz. Peygamber'den bazı hadisler rivayet ettiği bilinmektedir (bk. Wensinck, VIII, 221).

BİBLİYOGRAFYA :

Tirmizî, "Tefsîrü'l-Çur'ân", 35/1; İbn Hişâm, *es-Sire*², IV, 581-584; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, I, 327; V, 524-525; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), III, 134-136; Ahmed b. Abdullah er-Râzî, *Târîhu medîneti Şan'â*² (nşr. Hüseyin b. Abdullâh el-Ömerî), San'a 1401/1981, s. 142-144; İbn Abdülber, *el-İst'âb*, III, 199-200; Sem'ânî, *el-Ensâb*, IX, 163; İbn Semüre, *Fuķahâ'ü'l-Yemen*, s. 14, 25, 35; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, III, 42; İbnü'l-Esir, *el-Kâmil*, II, 295-297; a.mlf., *Üsdü'l-gâbe*, IV, 359-361; İbn Seyyidün-nâs, *Uyûnü'l-eser*, II, 239-240; İbn Kesir, *el-Bidâye*, V, 70-71; İbn Haldûn, *el-İber*, II, 55; İbn Hacer, *el-İşâbe*, III, 205-206; Halebî, *İnsânü'l-uyûn*, III, 259; L. Caetani, *İslâm Tarihi* (trc. Hüseyin Cahid), İstanbul 1925, VII, 56-57; Cevâd Ali, *el-Mufaşşal*, IX, 868; Mustafa Fayda, *İslâmîyetin Güney Arabistan'a Yayılışı*, Ankara 1982, s. 58-60, 118; Ziriklî, *el-A'lâm* (Fetullah), V, 143; Köksal, *İslâm Tarihi* (Medine), X, 129-132; Wensinck, *el-Mu'cem*, VIII, 221.

SALİM ÖĞÜT

FES

Eskiden Osmanlılar'da,
bugün de bazı İslâm ülkelerinde
kullanılmakta olan bir baş kıyafeti.

Batı dillerinde Fès, Fez denilen Fas şehrinde ortaya çıktığı ve Türkiye'ye daha çok Avrupa'dan ithal edildiği için bu adı taşıyan fes halen Mısır dahil Kuzey Afrika ülkeleri ve Endonezya ile Malezya başta olmak üzere birçok İslâm ülkesinde kullanılmaktadır. Kırmızı çuhadan yapılır; tepeye doğru daralan silindirik şekilde olup üstünden sarkan bir püskülü bulunur. Türkiye'de 1925 yılında çıkarılan özel bir kanunla yasaklanan fesin bu ülkeye gelişi II. Mahmud devrine rastlar. Yeniçeri Ocağı'nın 1826'da kaldırılmasıyla onun yerine kurulan Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye ordusunun kıyafetinden eğitimine ve donanımına kadar her şeyinin Batı tarzında olması istenmiştir. Bu askere önce-